

LUNDS
UNIVERSITET

BESLUT

2020-06-18

Dnr V 2020/796

Socialdepartementet

Rektor

Yttrande Hälso- och sjukvård i det civila försvaret SOU 2020:23

(Ert dnr S2020/02826/FS)

Lunds universitet har anmodats att yttra sig över rubricerad utredning. Yttrandet är utarbetat av professor Stefan Hansson, Medicinska fakulteten, Lunds universitet.

Universitetet avger härmed följande yttrande.

Lunds universitet välkomnar den aktuella utredningen som under rådande situation har fått en tydlig relevans och betydelse. Utredningen är omfattande och välskrivna. Nedan bifogas synpunkter och kommentarer på de, för universitetet, mest relevanta kapitel.

Uppdraget

Uppdragsbeskrivningen är tydlig. Universitetens roll i civilförsvaret bör förtydligas. De medicinska fakulteterna har en speciellt viktig roll gentemot Hälso- och sjukvården.

Planering

Lunds universitet håller med utredningen om att det saknas en övergripande målbild över hur katastroforganisationen ska se ut vid olika eskaleringsnivåer. Med en tydligare organisationsbild, menar universitetet, kan ansvarsfördelningen tydligare synliggöras. Planeringen följer då mer naturligt en eskaleringsplan. Ledningsförhållanden ska tydligt framgå i denna organisation och hur ledningen anpassas till olika eskaleringsnivåer.

I organisationsbilden kan samverkansnoder anges. I dessa noder kan andra organisationer, företag och hjälporganisationer från andra länder docka in för information och ledning. Dessa noder kan också vara anslutningspunkter för den medicinska katastrofresponser och värdlandsstöd som beskrivs.

Risk- och sårbarhetsanalyser bör sammanfattas på nationell nivå för en mer övergripande planering. Interna och externa risker kan då skalas upp på nordisk nivå och involvera våra grannländer.

Mål för hälso- och sjukvården inom totalförsvaret

Prioriteringsgrupperna och underliggande principer är väl beskrivna. Att notera är att en prioriteringsgrupp för skador/trauma uppkomna under speciella omständigheter så som krig och pandemier saknas. Vidare saknas fördelningsprinciper för hur och var

de respektive grupperna ska handläggas inom olika vårdinstanser, primärvård, landsortssjukhus respektive universitetssjukhus och privatkliniker.

Vårdstandard och prioriteringsprinciper bör anpassas till den rådande eskaleringsnivån, detta bör framgå tydligare.

Hälso- och sjukvården förmåga i kris och krig

I samspelet mellan krigs- och civil sjukvård bör vissa civila grupper så som barn, gravida kvinnor, äldre och funktionsvarierade särskilt beaktas och lyftas fram i dokumentet.

Landets universitetssjukhus bör per automatik vara beredskapssjukhus. Detta skulle också facilitera ett nära arbete med universiteten.

Kommunernas katastrofmedicinska beredskapsplaner bör underställas regionala beredskapsplaner som i sin tur bör styras av en nationell katastrofmedicinska beredskapsplan. Beredskapsplanerna bör ha ett eskaleringstänk och tydligt indikera vilka aktörer som har huvudansvar i de olika stegen.

Vid all nybyggnation av sjukhus eller andra vårdinrättningar bör robusthet avkrävas i planering och utformning.

Personalförsörjning i kris och krig

Personalkartläggningen bör bättre omfatta militärt utbildad vårdpersonal, exempelvis reservofficerare eller tidigare yrkesverksamma officerare. Försvarets medicinalkår bör ges en tydligare roll gällande utbildning och övningar i fredstid samt en ledande roll i kris och krig. Man bör aktivt, kris- och krigsplacera personal och regelbundet öva dessa i sina befattningar. Totalförsvaret kanske inte ska baseras på frivillighet, man kanske ska ändra meriteringsgrunderna så att civil/totalförsvarsuppgifter värderas högre. Civilplikt bör bli obligatorisk för vårdpersonal oavsett anställningsform för att säkerställa nyckelkompetens.

Förnödenhetsförsörjning

En generell kartläggning över nationella industrierna och universitetens metodarsenal, kompetens och möjligheter till att ställa om sina verksamheter för att tillgodose hälso- och sjukvårdsapparaternas behov av läkemedel, skyddsutrustning och sjukvårdsmateriel, bör göras fortlöpande. Universitetens breda och samlade kompetens bör framhållas som en viktig resurs i analogi med K-företag.

Utbildning och övning

Katastrofmedicinsk utbildning bör tidigt integreras i grundutbildningarna för de olika yrkeskategorierna. Utbildningen bör planeras i olika steg med ökande komplexitet där de avslutande stegen innebär teamövningar och samverkan i försvarsövningar - NAFS. Universiteten ska ansvara för grundutbildningarna i samarbete med försvarsmedicinskt centrum som ansvarar för curriculum och harmonisering mellan de olika lärosätena utifrån socialstyrelsens direktiv.

Grundutbildning bör även innefatta CBRNE kunskap liksom grundläggande kunskaper i krisstöd.

Beslut

Beslut om att avge detta yttrande har fattats av undertecknad prorektor i närvaro av förvaltningschef Susanne Kristensson efter hörande av Lunds universitets studentkårer och efter föredragning av utredare Magnus Gudmundsson, Universitetsledningens kansli.

Sylvia Schwaag Serger